

Sambandið, fólkaflokkurin og tjóðveldismenn sýna seg sum orðloysingar móti Norðoyingum í læknamálinum

* Sum monnum kunnugt vóru ríkisumboðið, landstýrið, sjúkrarústýrið og flokksformennirnir á einum máli um at skipa so fyri í læknamálinum, at lækni Halvorsen skuldi verða sitandi sum sjúkrarústlækni.

Men fyri at hetta kundi henda, mátti tann broyting verða í læknaskipanini fyri Norðoyar sjúkrarústdómi,

at tað ikki skuldi vera skylda hjá læknanum á Klakksvíkar sjúkrarústi at hava sjúkrakassapraksis við upptil 500 sjúkrakassalimum,

at sjúkrarúststýrið skuldi verða sett við 3 av lögtinginum valdum monnum úr Norðoya læknadómi,

at sjúkrarústlæknaembætið sum ein fylgja av hesari umskipan ella umnormering mátti verða lýst leyst sum eitt nýtt embæti, og

at tað var ein sjálfvøljuglig forútsætting, at flokkarnir settu Norðoya sjúkrarúststýri soleiðis, at Halvorsen, sum 95 % av fólkinum í Norðoya læknadómi hövdu bært fyri at fáa til lækna, varð settur sum sjúkrarústlækni.

Hetta var so tað, sum partarnir vóru samdir um, og sum umboðsmenn fyri Norðoya læknadómi eisini hildu seg kunna fyrileggja íbúgvunum har norð — og ríkisstýrið hevði eisini góðkent tað!

Tað skuldi so setast á blað av landstýrinum.

Men nú hendir tað, at landstýrið útvatnar semjuna í tekstini. Tað sigur soleiðis einki orð um, at hetta verður gjørt fyri at Halvorsen kann verða settur sum sjúkrarústlækni uttan at noyðast at verða limur í læknafelagnum, ið hevur sagt seg nú ikki undir nokrum treytum at velja hava hann sum sín lækni.

Hesin ullitið skriviháttur landstýrisin gevur Klakksvíkingum illgruna. Teir avvisa, tí teir kenna seg óvissar í, at Halvorsen lækni verður settur sum sjúkrarústlækni, um hann fyrst fer av sjúkrarústinum.

Nú kemur málið á ting.

Danbjörg verður valdur at tala javnaðar- og sjálfstýrisflokka vegna og beina málið í eina 5-mannanevnd at viðgerast, so fólksins vilji kann verða framdur.

P. M. Dam heldur, at talumátar duga einki. Spurningurin var, hvat tingnevndin kundi koma fram við til endiliga viðtøku á tingi.

Uppskotið hjá Martin Holm um samráðingarnenevnd við flokksformenninum sum limum dugdi einki.

Henda nevnd kundi ikki fáa nakra frívilliga semju heldur enn sjúkrarúststýrið, ríkisumboðið og landstýrið.

Einasti vegurin var at halda seg til stóðuna, ið var tikið av ríkisumboðinum (við góðkenning ríkisstýrisins), landstýrinum, flokksformenninum og

útsendingum frá Norðoya læknadómi:

Nevndin skuldi alto gera uppskot til og tingið samtykkja fyri seg,

at sjúkrarústlækni í Norðoyum skuldi ónga skylda hava at røkja sjúkrakassapraksis;

at sjúkrarúststýrið fyri Norðoya sjúkrarústlæknaðómi skuldi verða sett við 3 norðoyingum og teimum tveimum av innannikisministeriinum valdu embætismonnum;

at klakksvíkarsjúkrarústembætið, ið soleiðis kom at verða eitt heilt annað embæti enn núverandi, kom at verða sligið upp av nýggjum;

at tað kom at verða eitt »gentleman-agreement«, at flokkarnir komu at velja sjúkrarúststýrismenn soleiðis, at fólkaliviljin varð framdur, tá ið nýggja embætið sum sjúkrarústlækni Klakksvíkar sjúkrarúst varð sett.

Martin Holm og tjóðveldismaðurin D. P. Danielsen talaðu ímóti, at tingið skuldi gera annað enn velja eina semingsnevnd.

Og tað hendi so, at sambandsmenn, fólkaflokksmenn og tjóðveldismenn óivað lögdu nãð saman, at tingformaðurin Jóhann Poulsen skuldi bera tað so í band, at einki skuldi henda í málinum.

Hann setur fyrst undir atkvøðu at velja eina semingsnevnd.

Hetta uppskotið fall — javnaðarmenn kundu sjálvandi ikki greiða atkvøðu fyri tí, ið varð at halda Norðoyingar fyri spott.

Eftir øllum vanligum tingsiði skuldi nú tingformaður Jóhann Poulsen sagt, at hann so mátti taka hitt uppskotið — um tingnevnd — fyri samtykt.

Gjörði hann tað, fór málið í nevnd.

Men tað gjörði hann — ætlandi eftir samráðingum — ikki!

Ímóti allari vanligari tingmannagongd setti hann so eisini tað eftirverandi uppskotið undir atkvøðu.

Tað fekk einans 11 atkvøður og fall. Soleiðis brutu landstýrið, sambandsflokkurin, fólkaflokkurin og tjóðveldisflokkurin lyfti síni til Norðoyingar um við tingsamtykt at gera tað lógligt, at Halvorsen kann verða settur sum sjúkrarústlækni.

Kann nakar háða eitt sameint fólka-ymski greifligari enn gjörði var, tá ið sambandið, tjóðveldið og fólkaflokkurin ikki vildu lova Norðoyinga áheitan á tingi í læknatrætuni í tingnevnd?

(At nakrir fáir fólkaflokkstingmenn stemmaðu — og Hákon Djurhuus aftaná at hava skimast kring seg og vísast seg um, at málið fall, sjálvt um hann stemmaði — var bara upp á kvamsvis, avtalað spæl).

Norðoyingar kunnu nú siga, at teir illgittu beint — ætlanin var altíð: at fáa Halvorsen úr Klakksvík og so ikki meir.

Johan Poulsen, lögtingsmaður og Kristian Djurhuus, lögmaður GERA POLITISKT »NUMMAR«

fyri at kvæla læknamálið í Norðoyum

Sum aðrastaðni í blaðnum greitt frá forðaðu sambandsmenn, tjóðveldismenn og fólkaflokksmenn læknamálinum í Norðoyum at koma í nevnd at fáa vanligu tingviðgerð.

Men málið lá so á tingborði. Eftir vanligari manngongd tingsins skuldi so málið einaferð komið til 2. viðgerð og endiliga avgerð. Og til hesa viðgerð kundi so hvør tingmaður fyri seg ella hvør flokkur ella flokkar í felag seta fram broytingaruppskot til viðgerðar og atkvøðugreiðslu.

Sambart hesa nýttu manngongd og rætt tingmanna settu javnaðarflokksstingmennir og sjálfstýringsmaðurin Kallsoy (Zachariasen var burturstaddur, men hann er sámdur við uppskotsstillaranum): fram hetta broytingaruppskot:

1) Í teirri av lögtinginum tann 8.3 1951 samtyktu læknaskipan fyri Føroyar úttalast, at Klakksvík skal hava lön og haraftrat rætt til at praktisera í bygdini.

Hetta verður skotið uppá at broytast soleiðis:

Í Klakksvík verður settur ein sjúkrarústlækni, ið ikki hevur sjúkrakassapraksis. Samstundis verður tikið neyðug kommunulæknahjálpi til at røkja sjúkrakassa- og annan læknapraksis fyri Norðoyar.

2) Tingið velur 3 limir til eina serliga sjúkrarústspørn fyri Klakksvíkar sjúkrarúst og loysir samstundis áður av lögtinginum valdu limir í Klakksvíkar sjúkrarústdómi úr starvi sínum.

Í den af lagtinget under 8.3 1951 vedtagne lægeordning for Færøerne udtales, at Klaksvik skal have ansat en sygehuslæge, der får fast løn og dertil får ret til at praktisere i bygden.

Dette foreslås ændret til følgende:

I Klaksvik ansættes en sygehuslæge, der ikke har sygekassepraksis; samtidig ansættes fornøden kommunelegehjælp til at betjene sygekasse- og anden praksis på Norderøerne.

2) Lagtinget vælger 3 medlemmer til en særlig sygehusbestyrelse for Klaksvik sygehus og fritager samtidig de tidligere af lagtinget valgte medlemmer af Klaksvik sygehusbestyrelse fra hvervet.

Á tingi, 11. august 1953.

Einar Waag, P. M. Dam og Danbjörg: J. Fr. Øregaard, J. P. Henriksen, J. P. Davidsen, Johan Kallsoy.

Viðlagt uppskotinum var eitt skriv til lögtingsformannin Jóhann Poulsen um at fáa læknamálið til aðru viðgerð. Áheitanin var undirskrivað av øllum javnaðartingmonnum og Johan Kallsoy.

Nú hendir tað í Føroya lögtingssög-

u, aldri áður henda, at lögtingsformaðurin noktar 7 tingmonnum at fáa mál til viðgerðar. Hann grundar sína sýtan við, at málið var fallið, tá ið tað ikki slapp í nevnd.

Tá brann á ein hin harðasti orðaleikur, ið hevur verið á tingi millum P. M. Dam og andstöðumenninar.

P. M. Dam held kraftiga fram, at formaðurin hevði rúkandi skeivt. Einki tingmál var nakrantíð tikið sum felt fyri tí, at tað ikki hevði fingið nevndarviðgerð.

So ofta landstýrið hevur lagt uppskot fram, ið hevur verið so háttað, at menn hava hildið tað verið óneyðugt at beina tað í nevnd. Men skotið uppá at geva tí tingviðgerð uttan nevndarviðgerð.

Uppskotið er farið til 2. og 3. viðgerð á opnum tingi og endiliga avgjørt við atkvøðum.

Vit vita eisini sum minnilutflokkar, at uppskot okkara ikki eru sloppin í nevnd, og tá hava tey fingið 2. viðgerð á tingi við eftirfylgjandi atkvøðu um sjálvt fyriliggjandi uppskot við møguligum broytingaruppskoti frá tingmanni ella tingflokki — *júst sum her verður biðið um.*

Tað er tí ein fullkomuliga ólóglig gerð av tingformanninum, tá ið hann noktar okkum 7 tingmonnum at fáa læknamálið til viðgerðar, so mikli meiri sum tað í tingskipanini stendur, at 6 tingmenn kunnu við skriftligari á heitan krevja eitt mál til viðgerðar.

»Eg krevji tí sambart tann rætt, sum tingmannagongdin gevur tingmonnum, málið til viðgerðar!« segði talarin harðliga við tingformannin.

Formaðurin (frá formannspallinum): Málið er fallið — og kann ikki koma til viðgerðar.

Dam: Um formaðurin tiggju ferðir sigur, at málið er fallið, er tað ikki fallið. Tað, sum fallið er, er, at málið ikki slapp í nevnd. Men tað skal sambært tingsins manngongd fyri aftur til 2. viðgerð og til tingatkvøðu um innihaldið í sjálvum uppskotinum. Og tað er ein óhoyrdur frekleiki, eitt óhoyrt demokratiskt brot og ein óhugnalig vanvirðing móti einum fjórðaparti av Føroya fólki, tá ið nú tingformaðurin vágur sær at bróta tingmannagongd og spæla diktatur aftaná ta skemdargerð ikki at loyva norðoyarmálinum í nevnd.

Poul Petersen trínur tá fram fyri tingformannin og tutlar, at tað stendur í gerðabókini, at málið er fallið.

Formaðurin skundar sær so at rópa: »Tað stendur í gerðabókini, at málið er fallið. Sjálvur Dam hevur góðkent ella ikki mótmælt gerðabókini.«

Trygvri Samuelsen roynir sum juristur at koma sínum »kæra« parta-